

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยใช้เสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดออกมาเป็นลีลาทำนอง อารมณ์ของเพลงดำเนินไปตามจินตนาการของนักประพันธ์ เพลงดนตรีนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ในการปรุงแต่งชีวิตให้มีความสุข ผ่อนคลายความโศกเศร้า เป็นสื่อเสริมแต่งให้กิจกรรมทางประเพณีและพิธีกรรมที่มนุษย์ประกอบขึ้นนั้น เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมไทย ดนตรีไทยเป็นงานศิลปะที่ทรงคุณค่าให้รู้ถึงความเป็นชาติ คุณค่าของดนตรีไทยพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลงประพันธ์ขึ้น มีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง มีเนื้อร้องที่แต่งด้วยร้อยกรองอย่างสละสลวย มีนักดนตรีทำหน้าที่ถ่ายทอดบทเพลงโดยใช้ระเปียบวิธีบรรเลงเครื่องดนตรีซึ่งมีลักษณะหลากหลาย มีวิธีการขับร้องที่กลมกลืน และมีเครื่องดนตรีซึ่งมีรูปแบบเฉพาะ สวยงามได้สัดส่วน มีความสำคัญและมีความหมายต่อบุคคลในการพัฒนาคุณภาพจิตใจ เป็นสื่อกลางของกิจกรรมทางประเพณี ศาสนา ศิลปะการแสดง และเป็นสื่อทางสังคมที่ช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มของคนในชาติ สร้างพลังทางสังคมรวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ของประเทศด้วย เช่น สถาบันทางการเมือง การปกครอง การทหาร เป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยที่ได้สร้างสรรค์ทั้งรูปแบบของบทเพลง เครื่องดนตรี วิธีบรรเลง วิธีขับร้องและการนำมาใช้ในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม นอกจากดนตรีไทยจะมีความสำคัญในด้านการปรุงแต่งอารมณ์ ความรู้สึก การประกอบกิจกรรมตามความเชื่อและพิธีกรรม โดยการเข้าไปปรุงแต่งให้งานหรือพิธีกรรมนั้นเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นแล้ว ดนตรีไทยยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาการของร่างกายและจิตใจ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ รัชกาลที่ 10 ทรงมีคุณูปการปียชาติสยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์หลายสาขา ทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านศิลปวัฒนธรรม ดนตรีไทย เป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าว่าพระองค์ทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการทำนุบำรุง สืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมการดนตรีของชาติไทยให้เป็นที่รู้จักแก่นานาอารยประเทศ ก่อนที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะตัดสินพระทัยเลือกฝึกดนตรีไทยนั้น เป็นเวลาที่เพลงไทยประเภทลูกทุ่ง กำลังเฟื่องฟู ทรงติดตามฟังและโปรดเป็นอันมาก เพราะเป็นเพลงที่ แสดงถึงชีวิต และอารมณ์ของคนไทยได้ดี ทรงร้องเพลงลูกทุ่งได้หลายเพลง เพลงลูกทุ่งหลายเพลง ใช้ทำนองเพลงไทยเดิมง่ายแล้วแต่งเนื้อเพลงขึ้นใหม่ และทำได้ไพเราะน่าฟัง ทำให้ทรงรู้จัก ทำนองเพลงไทยเดิมหลายเพลง

ถูกหุงจึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้พระองค์ทรงดนตรีไทยในระยะต่อมา ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา อาจารย์กำชัย ทองหล่อ มักจะสอนให้นักเรียนจิตรลดาอ่านหนังสือ บทกลอนเข้าทำนองต่าง ๆ ตั้งแต่หัดสวดกาพย์พระไชยสุริยาไปจนร้องเพลงไทยง่าย ๆ นักเรียนคนใดอ่านทำนองเสนาะ ขับเสภา ร้องหุ่นกระบอก และเพลงต่าง ๆ ได้เหมาะสมถูกต้อง จะได้คะแนนเพิ่ม ขณะเดียวกัน นักเรียนได้ความรู้ ด้านดนตรีไทย ก่อให้เกิดความภูมิใจ ในวัฒนธรรมไทย ยังทำให้ ทรงซึมซับ ความไพเราะของดนตรีไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มหัดดนตรีไทยขณะทรงศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทรงเลือกหัดซอด้วง ทรงเริ่มต่อเพลงพื้นฐาน เช่น เพลงต้นเพลงฉิ่ง สามชั้น เพลงจระเข้หางยาว เพลงดวงพระธาตุ เพลงนกขมิ้น เป็นต้น ต่อมาทรงเรียนพิเศษ และทรงเรียนขับร้องเพลงกับคุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรณ เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงเข้าเป็นสมาชิกชมรมดนตรีไทย ทั้งของคณะอักษรศาสตร์ และชมรมดนตรีไทยสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงซอด้วงเป็นหลักและทรงหัดเล่น เครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ ด้วย เช่น ซออู้ จะเข้ ขลุ่ย นอกจากนั้น ทรงเรียนขับร้องเพลงไทยกับอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดระนาดมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ แต่ทรงตัดสินใจพระทัยเรียนระนาดเอกกับครูศิริชัยชาญ พักจำรูญ อย่างจริงจังเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2528 เมื่อเสด็จฯ ไปทรงดนตรีเป็นประจำที่บ้านปลายเนิน คลองเตย ซึ่งเป็นวังของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงฝึกหัดอย่างถูกแบบแผน ตั้งแต่การจับไม้ระนาดและทำประทับ ขณะทรงระนาด ทรงปรารภว่า ตีระนาดนี้เมื่อพระองค์ทรงเรียนตีระนาดตามแบบอย่างโบราณ เริ่มด้วยเพลงต้นเพลงฉิ่ง สามชั้น แล้วจึงทรงต่อเพลงจระเข้หางยาว เพลงดวงพระธาตุ และเพลงอื่น ๆ ทรงฝึกได้ระนาดทุกเข้าในห้องพระบรรทม และทรงฝึกการตีระนาดแบบต่าง ๆ บุคคลภายนอกไม่มีผู้ใดทราบ ว่าทรงตีระนาดเอก จนถึงปี พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นเจ้าภาพจัดงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 17 ได้ทรงบรรเลงระนาดเอก ให้สาธารณชนได้ชมเป็นครั้งแรก เพลงที่ทรงบรรเลงคือ เพลงนกขมิ้น เถา ร่วมกับครูอาวุโสของวงการดนตรีไทยหลายท่าน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ร่วมงานชุมนุมดนตรีไทย ของสถาบันระดับอุดมศึกษา เป็นครั้งแรก ในงานดนตรีไทย อุดมศึกษา ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2522 ณ เวทีลีลาศ สวนอัมพร งานครั้งนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพจัดงาน นับแต่นั้นได้เสด็จฯ ไปทรงร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ หากไม่มีพระราชกิจอื่นที่ทรงรับไว้ก่อนแล้ว

งานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 17 (กุมภาพันธ์ 2529) ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นเจ้าภาพ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระราชนิพนธ์คำร้องเพลง ชื่นชมชุมนุม กลุ่มดนตรี ที่อาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง เพื่อพระราชทานให้เป็น

เพลงประจำ และเป็นเพลงสัญลักษณ์ งานดนตรีไทยอุดมศึกษา ในวันเปิดงานดนตรีไทยครั้งนี้ (วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529) ได้ทรงระนาดเอก นำวงดนตรีทุกสถาบัน บรรเลงเพลงขึ้นชุมนุม กลุ่มดนตรี โดยใช้นิสิต นักศึกษาจำนวนมากขับร้องหมู่ ออกอากาศเป็นรายการสด ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง จากภาควิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อมาได้ใช้เพลงนี้ บรรเลงเป็นเพลงเปิดงาน ในงานดนตรีไทยอุดมศึกษาทุกปี มาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังได้เสด็จฯ ไปทรงเป็นประธาน ในงานมหกรรม มหาดุริยางค์ไทย (งานดนตรีไทยมัธยมศึกษา) และงานดนตรีไทยประถมศึกษา และทรงพระกรุณา ทรงดนตรีร่วมกับนักเรียนด้วย ต่อมาทรงพระราชนิพนธ์บทความ เรื่อง เด็กและดนตรีไทย ลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นเจ้าภาพ เมื่อ พ.ศ. 2530 ในบทพระราชนิพนธ์นี้ ได้พระราชทานข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยให้แก่เด็ก ๆ ทรงเสนอแนะวิธีการสอนดนตรีไทยเด็กในแง่มุมต่าง ๆ ถึง 10 ประการ และทรงแสดงทัศนะเรื่อง การสอนดนตรีเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น ไว้ในบทความ เหตุใดข้าพเจ้าจึงชอบดนตรีไทย ในฐานะที่ทรงเป็นบุคลากรหม่อมอาจารย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงดนตรีไทยร่วมกับนักเรียนนายร้อย ชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ทุกวันที่ 23 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันปิยมหาราช พร้อมทั้งทรงพระราชนิพนธ์เพลง เพื่อแสดงความรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระสมัญญาว่า “วิศิษฎ์ศิลปิน” อีกด้วย

แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาหลายประการที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษายึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ยังให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ดังมาตรา 7 ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่ามุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรู้จักพึ่งตนเองและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 93)

หลักสูตรการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมีเป้าหมายในการพัฒนาที่แตกต่างกันอยู่ 2 ลักษณะ กล่าวคือ มุ่งพัฒนานิสิตสู่ความเป็นศิลปิน กับมุ่งพัฒนานิสิตไปประกอบอาชีพครู ซึ่งจะเปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปัจจุบันการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาตรี ที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดการเรียนการสอนดนตรีไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและในมหาวิทยาลัยทั่วไปทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่เปิดการเรียนการสอนดนตรีไทยระดับอุดมศึกษาจนถึงปัจจุบัน การเรียนการสอนดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นอกจากจะมีบุคลากรที่ประจำโปรแกรมการสอนวิชาดนตรีไทยแล้ว ทางมหาวิทยาลัยยังนำครูซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยมาให้ความรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์รวมทั้งเป็นการสนับสนุนส่งเสริม ภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่ในลักษณะการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ลูกศิษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มุ่งเน้นให้บัณฑิตของคณะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นที่ยอมรับจากผู้ใช้บัณฑิตและทุกภาคส่วน และมีสัดส่วนของบัณฑิตศึกษาที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ระบบการจัดการศึกษามีคุณภาพและคุณธรรมสูง คณาจารย์มีความเชี่ยวชาญและเป็นตัวแทนที่ดี การเรียนการสอนมีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบการดูแลและการบริการบัณฑิตของคณะมีคุณภาพในระดับนานาชาติ และเป็นแนวปฏิบัติที่มีของการจัดการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ของประเทศ (Best practice) และโดดเด่นในระดับอาเซียนมีการคิดค้น สร้างผลงานวิชาการ องค์ความรู้และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับประเทศและในระดับนานาชาติทั้งด้านการผลิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการรักษามรดกชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นศูนย์กลางการบริการทางวิชาการ เป็นแหล่งอ้างอิง และคลังความรู้ทางวิชาการศึกษาศาสตร์ของประเทศที่ทุกภาคส่วนให้การยอมรับและเชื่อมั่น ในผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ในระดับประเทศและในระดับนานาชาติ สามารถพึ่งตนเองได้ในทุก ๆ ด้าน และมีความเข้มแข็งทางการบริหารจัดการสูง บุคลากรมีความสุข และมั่นคงในคุณภาพชีวิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมแก่การเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 31-32)

ในการบรรเลงดนตรีไทยนั้นมีรูปแบบการผสมเครื่องดนตรีแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม เช่น จัดเครื่องที่มีสายไว้ด้วยกัน แล้วรวมเรียกว่าวงเครื่องสาย มีเครื่องดีดและเครื่องสีเป็นหลัก ประกอบด้วย ซออด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ย และ เครื่องประกอบจังหวะ แต่ละเครื่องมือนั้นมีหน้าที่และลักษณะเสียงที่ต่างกัน ซออด้วงหรือจะเข้ นั้น จัดอยู่ในเครื่องดนตรีประเภทเครื่องนำ เพราะมีเสียงดังกังวานชัด สามารถเป็นผู้นำและเป็นหลักของวงดนตรีได้ ส่วนขลุ่ยและซออู้ นั้น มีบทบาทเป็นผู้ตามด้วยเพราะเสียงทุ้มนุ่ม บรรเลงคลุกเคล้าหยอกล้อทำนองและจังหวะ ทำให้วงดนตรีมีสีสันมากขึ้น โดยการบรรเลงนั้นผู้บรรเลงแต่ละเครื่องมือ จะต้องบรรเลงในแนวทางของแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่ทั้งนี้ต้องคงอยู่ในการสอดประสานกลมกลืน ซึ่งนับเป็นสิ่งยากยิ่งเพราะผู้บรรเลงจะต้องมีปฏิภาณในการคิดค้นแนวทางบรรเลงของตนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ ในวงให้ผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทุกเพลง (กาญจนา อินทรสุนานนท์, 2545, หน้า 10)

ในประเภทของเพลงไทยนั้น เพลงทางพื้นจัดเป็นบทเพลงที่แสดงให้เห็นทางบรรเลงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด และไหวพริบปฏิภาณของนักดนตรีได้ดีที่สุด นักดนตรีจะต้องใช้สมองคิด ทางกลอนอยู่ตลอดเวลาที่บรรเลงอยู่ในขณะนั้น นักดนตรีไทยถือว่า เพลงประเภททางพื้นนี้ เป็นหัวใจแห่ง ศิลปะการบรรเลงเพลงไทยลักษณะที่สำคัญของเพลงทางพื้น คือ ถิ่น การบรรเลงแบบที่เรียกว่า “เก็บ” ความงามของเพลงประเภทนี้ขึ้นอยู่กับการเล่นทำนอง (Variation) ซึ่งนักดนตรีจะคิดทางกลอนของเครื่องดนตรีและบรรเลงในขณะนั้นทันที เพลงทางพื้นนี้จะเปิดโอกาสให้มีการสร้าง “กลอน” ของทำนองอย่างอิสระเป็นเพลงที่ส่งเสริมในด้านสติปัญญา และปฏิภาณมากที่สุด ประสพการณ์ของนักดนตรีเป็นสิ่งที่สำคัญ ความไพเราะของบทเพลงทางพื้นจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับพื้นฐาน ประสพการณ์ของนักดนตรีที่แตกต่างกัน เพลงประเภททางพื้นนี้ เช่น แยกบรรเทศ สารถิ และแยกมอญ เป็นต้น (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2542, หน้า 150)

จากบทสัมภาษณ์ของผู้สอนดนตรีไทยหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาและ ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยให้ความเห็นว่าควรมีแนวทางในการดำเนินงานภารกิจให้ครอบคลุมภารกิจทั้ง 6 ด้าน ดังกล่าวและควรมีการติดตามการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมและผู้เรียน เช่น สร้างหลักสูตรใหม่ที่มีองค์ประกอบบัณฑิตและความคาดหวังในบัณฑิตที่เป็นองค์รวม ไม่แยกการเรียนรู้เป็นรายวิชา แต่ควรพัฒนาเป็นชุดวิชาที่เชื่อมโยงแนวความคิดและหลักวิชาต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ความจริง และการสร้างสรรค์ปัญญาและคุณความดีหรือจิตวิญญาณ สร้างหลักสูตรใหม่ในระดับปริญญาตรีที่มีความสมบูรณ์ และบูรณาการความรู้หรือภูมิปัญญาวิธีการดำเนินชีวิตและความสามารถในวิชาชีพที่มุ่งการฝึกตนและการปฏิบัติตนที่สามารถออกไปทำงานได้จริงตรงกับสภาพจริงของการทำงาน ลักษณะหลักสูตรที่สะท้อนความเป็นสถาบันอุดมศึกษา

เพื่อพัฒนาท้องถิ่นควรมีชุดวิชาการแก้ปัญหาของสังคม ชุดวิชาท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยน จากการถ่ายทอดความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ และระหว่างผู้เรียนกับผู้คนในสังคม กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ การทำได้คิดได้ ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น การเรียนรู้จากชาวบ้าน คณาจารย์ต้องกระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดพลังถึงขั้นร้อนวิชาที่จะออกไปวางแผนและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (นวรรตน์ นักเสียง, บรรทม น่วมศิริ, ประสาน ธัญญชาติ และสุภาสิริร์ ปิยะพัฒน์, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2556; พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล, มานพ วิสุทธิแพทย์, ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ และวีระ พันธุ์เสือ, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2556)

ปัจจุบันการเรียนการสอนดนตรีไทยมีวิวัฒนาการ แหล่งการศึกษาในการค้นคว้า การเรียนรู้มากมาย ซึ่งบรมครูผู้เชี่ยวชาญได้ทำการบันทึกโน้ต บันทึกท่วงทำนอง การบรรเลงเพลงต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้มีการแปรทำนองหรือการแปรท่วงในเครื่องดนตรีนั้นๆ อยู่แล้ว จึงทำให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่ได้พบเห็นมาปฏิบัติตาม ซึ่งบางครั้งยังไม่ทราบความหมายของการแปรทำนอง หรือหลักการที่แท้จริง เมื่อจบการศึกษาไปแล้วไม่สามารถสอน หรือแยกแยะการแปรท่วงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้ ทำให้ การเรียนการสอนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น การนำโน้ตเพลงทางซอู้ มาใช้กับทางบรรเลงซอด้วง ทางระนาดเอกมาใช้กับทางบรรเลงจะเข้ หรือทางซอด้วงมาใช้กับการบรรเลงจิม ทำให้กลอนหรือ ทางบรรเลงของเครื่องสายผิดเพี้ยนไป ความงามหรือความสุนทรีย์ทางดนตรีไทยขาดหายไป

เครื่องสายไทย โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะการสอนหรือต่อเพลงแบบแปรทำนองตามเครื่องมืออื่น ๆ เช่น ทางซอู้ ทางซอด้วง ฯลฯ ไม่มีการระบุทางหลัก หรือ เรียนรู้ทางหลักก่อน ซึ่งการเรียนการสอนรูปแบบนี้ได้ส่งผลกระทบยาวแก่ผู้เรียนโดยพบว่านิสิตที่เรียนเครื่องสายไทยส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการแปรทำนองจากทางหลักหรือทางฆ้อง โดยการแก้ปัญหาที่พบจากครูสอนเครื่องสายไทยหลาย ๆ ท่าน จะแก้โดยการที่ให้คนเครื่องสายมาเรียนทางฆ้องซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าววิธีนี้ต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะสามารถเข้าใจทางหลักและแปรทำนองของเครื่องสายได้ (มานพ วิสุทธิแพทย์, 2533) เครื่องดนตรีที่เป็นทำนองแปร ได้แก่ ซอู้ ซอด้วง จะเข้ และจิม เครื่องดนตรีเหล่านี้ จะต้องบรรเลงให้ถูกต้องตามลักษณะหน้าที่ของการบรรเลงจึงจะถือว่าเป็นการบรรเลงตามทำนอง ถ้าเครื่องดนตรีใดไม่บรรเลงตามหน้าที่แล้ว จะไม่ถือว่าเป็นการบรรเลงตามทำนอง โดยการบรรเลงทำนองแปร หรือการแปรทำนองของเครื่องมือต่าง ๆ นั้นก็จะมี

ความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเครื่องมืออื่น ๆ ซึ่งในที่นี้ทำนองแปรต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันกับทำนองหลัก มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนิสิตที่ศึกษาเครื่องสายทั้งระยะสั้นและระยะยาว คนเครื่องสายควรที่จะเข้าใจทางหลัก จึงมีความจำเป็นมากที่จะต้องจัดรูปแบบการเรียนการสอนของเครื่องสายไทยให้มีความเข้าใจในทำนองหลัก

ทำนองหลักเป็นสิ่งที่มีความสำคัญของการแปรทำนองเพลงให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับการบรรเลงดนตรีไทยในแต่ละเครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการบรรเลงเป็นวงหรือการบรรเลงเพลงเดี่ยวก็ดี ทำนองหลักก็นับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งหากมีการเปรียบเทียบกับผู้ที่ศึกษาการบรรเลงดนตรีไทยทางด้านปี่พาทย์ ส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจในทำนองหลักได้เป็นอย่างดีต่อเนื่องจาก เครื่องดนตรีที่ทำการบรรเลงทำนองหลักคือ “ฆ้องวงใหญ่” ซึ่งเป็นสิ่งที่ประกอบอยู่ในวงปี่พาทย์ อยู่แล้วทำให้ผู้ที่ศึกษาการบรรเลงปี่พาทย์จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจในทำนองหลักเสียก่อนที่จะเริ่มทำการศึกษ เครื่องมือชนิดอื่น ๆ ที่ตนเองสนใจ เพื่อนที่จะได้ถ่ายทอดการต่อเพลงและใช้ทำนองหลักในการคิดกลอนเพลงหรือจำทางเพลงที่ตนได้ทำการศึกษาและทำการต่อมา และยังสามารรถคิดทางเพลงที่เป็นทำนองของตนเองได้ แต่จากการสังเกตพบว่า ลักษณะวิธีที่การสอนหรือการถ่ายทอดบทเพลงต่าง ๆ ให้กับผู้ที่ทำการศึกษการบรรเลงดนตรีไทยทางด้านเครื่องสายไทยนั้น พบว่าส่วนใหญ่จะเริ่มต้นโดยการต่อเพลงตามลักษณะที่เป็นทางหรือทำนองเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเครื่องมือชนิดนั้น โดยมีการแปรมาจากทำนองหลักเรียบร้อยแล้วทั้งสิ้น หรือไม่มีการทำการต่อเพลงโดยการศึกษาจากโน้ตที่มีลักษณะของการแปรทำนองมาแล้วเช่นกัน ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่มีความรู้ในด้านการแปรทำนองไม่ว่าที่มาจาก “กลอนเพลง” ที่ได้มานั้นมาจากทำนองหลักเช่นไร ทำให้ไม่สามารถที่จะคิดหรือทำการแปรทำนองนอกเหนือจากการที่ได้ทำการศึกษามาได้ รวมถึงไม่สามารถทำการวิเคราะห์หรือแยกแยะได้ว่าในบทเพลงที่ตนได้รับการศึกษามานั้น ประโยคเพลงช่วงใดเป็นทำนองหลัก ช่วงใดเป็นทำนองเฉพาะทางของเครื่องมือที่ตนเองทำการศึกษาในการบรรเลง (อำนาจ จันทร์แป้น, 2532, หน้า 3) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านกระบวนการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด และบุคคลที่สำคัญที่ถูกเพ่งมองคือ ครูผู้สอน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สังคมได้มองว่าครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษา ควรให้ความสนใจช่วยกันหาแนวทางเสริมสร้างทักษะให้ครูประจำการสามารถเพิ่มพูนศักยภาพ อันเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาต่อไป เนื่องจากความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้รับก่อนประจำการหรือก่อนประกอบอาชีพครูนั้น ไม่สามารถช่วยให้ครูปฏิบัติภารกิจในอาชีพครูปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาสาระและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนได้มีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก จนบางที่ก็มีความสัมพันธ์กับเรื่องราวในอดีตโดยสิ้นเชิง

การฝึกอบรม เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะเพิ่มทักษะทำนองหลักเป้าหมายสำหรับครูสอนเครื่องสายได้ เป็นการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มุ่งเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจทักษะหรือความชำนาญในการแปรทำนองเครื่องสายไทย ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนการสอนโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว สามารถส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติการสอนให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สามารถปรับวงเครื่องสายส่งเข้าประกวดในงานวิชาการต่าง ๆ ได้ การฝึกอบรมจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีหลักสูตรเป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับครู และจากรายงานการวิจัยของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ) ได้กล่าวว่า หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนาบุคลากรไปในทิศทางที่ต้องการมีลักษณะสำคัญกล่าวคือ หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นแนวทางการปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของผู้สอนหรือวิทยากร เพราะในหลักสูตรการฝึกอบรมจะกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เฉพาะ วิธีการฝึกอบรมและการประเมินผลที่เป็นแนวทาง หลักสูตรฝึกอบรมจะต้องมีความคล่องตัว สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี หลักสูตรการฝึกอบรมความเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องสะท้อนให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้ ทักษะ ทัศนคติที่ดี และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แสง สมวงศ์, 2542, หน้า 3)

จากการศึกษากระบวนการพัฒนารูปแบบหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา (Oliva, 1982, p. 172) และไทเลอร์ (Tyler, 1949) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ คือ กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา (Aims of education) และหลักการ ปรัชญา และจิตวิทยาจากการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของสังคมและผู้เรียน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของชุมชนที่สถานศึกษานั้น ๆ ตั้งอยู่ ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในชุมชน และเนื้อหาวิชาที่จำเป็นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร (Curriculum goals) จุดประสงค์ของหลักสูตร (Curriculum objectives) โดยให้มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้หลักสูตร และการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร รวบรวมและนำหลักสูตรไปใช้ (Organization and implementation of the curriculum) เป็นขั้นของการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร กำหนดเป้าหมายของการสอน (Introduction goals) ของแต่ละระดับกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน (Instructional objectives) ในแต่ละรายวิชาเลือกยุทธวิธีในการสอน (Selection of strategies) เป็นขั้นที่ผู้เรียนเลือกยุทธวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียน เลือกเทคนิควิธีการประเมินผลก่อนที่นำไป

สอนจริง (Preliminaries selection of evaluation techniques) และกำหนดวิธีการประเมินผลหลังจากกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุด (Find selection of evaluation techniques) นำยุทธวิธีไปใช้ปฏิบัติจริง (Implementation of instruction) ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (Evaluation of Instruction) และประเมินหลักสูตร (Evaluation of curriculum) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้วงจรครบถ้วน การประเมินผลที่มีใช้ประเมินผู้เรียนและผู้สอน แต่เป็นการประเมินหลักสูตรที่แท้จริง

คณะศึกษาศาสตร์และคณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้เล็งเห็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนา ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงมีความคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทำนองหลักปีพาทย์สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีคุณภาพต่อไป จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีไทย โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาครูให้บรรลุถึงขีดความสามารถสูงสุดตามศักยภาพของตนตามเจตนารมณ์ที่หลักสูตรกำหนด โดยเฉพาะสมรรถนะด้านความรู้และทักษะปฏิบัติเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนในรายวิชาดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้ เป็นครูสอนรายวิชาดนตรีไทยประเภทเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 30 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมฝึกอบรม (Volunteer sampling)

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์

ตัวแปรตาม คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลักปีพาทย์
2. ทักษะการแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลักปีพาทย์

เนื้อหา

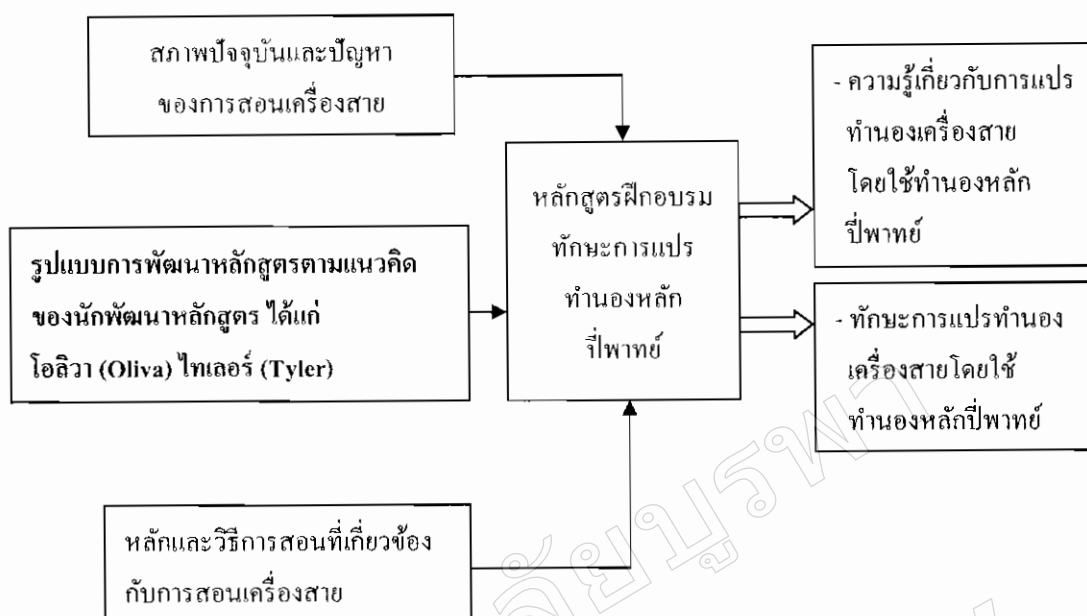
เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นสาระเกี่ยวกับการวิเคราะห์การแปรทำนองหลักปีพาทย์ โดยการแปรเป็นทำนองของเครื่องสาย ซึ่งมีเครื่องดนตรีที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ จำนวน 4 ชนิด คือ ซออู้ ซอด้วง จะเข้ และขิม เพลงที่ใช้ในการอบรมคือเพลงแขกมอญ สามชั้น

สมมติฐานในการวิจัย

1. คะแนนความรู้ด้านทฤษฎี เรื่อง ทักษะทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสาย หลังเข้าอบรมสูงกว่าก่อนอบรม
2. คะแนนความรู้ด้านทักษะ เรื่อง ทักษะทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสาย หลังเข้าอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้รูปแบบพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้จากการศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกัน และมีประเด็นขั้นตอนที่เพิ่มเติมแตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการสอนฯ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา
2. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมในรายวิชาอื่น ๆ หรือระดับอื่น ๆ
3. ได้พัฒนาทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์สำหรับครูสอนเครื่องสายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และส่งเสริมความสามารถให้กับนักเรียนต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่จะทำได้มาซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
 - 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
 - 1.2 การร่างหลักสูตร
 - 1.3 การประเมินโครงร่างหลักสูตร
 - 1.4 การทดลองใช้หลักสูตร
 - 1.5 การประเมินปรับปรุงหลักสูตร

2. หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักสี่พยางค์ หมายถึง แนวทางกระบวนการจัดฝึกอบรมโดยใช้หลักการของทำนองหลักสี่พยางค์ในการแปรทำนองเครื่องสาย ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และขิม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีทักษะการแปรทำนองเครื่องสายที่ตนเองถนัด ทราบองค์ประกอบ หลักวิธีการ ขั้นตอน และการฝึกกระบวนการแปรทำนองในเพลงแขกมอญ ด้วยเพราะเป็นเพลงทางพื้นที่จะเปิดโอกาสให้มีการสร้าง “กลอน” ของทำนองอย่างอิสระ เป็นเพลงที่ส่งเสริมในด้านสติปัญญาและปฏิภาณมากที่สุด

3. เครื่องสาย หมายถึง เครื่องดนตรีไทยที่มีสาย เช่น ซออู้ ซอด้วง จะเข้ และขิม

4. ทำนองหลักสี่พยางค์ หมายถึง เนื้อเพลงที่เป็นแนวทางกรบรรเลงในวงการดนตรีไทย เรียกว่า มือฆ้อง ลูกฆ้อง ทางฆ้อง ทำนองฆ้อง เนื้อฆ้อง

5. ทักษะการแปรทำนองหลัก หมายถึง ความสามารถในการแปรทำนองหลักเป็นทำนองหรือทางของเสียงดนตรีต่าง ๆ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ทางซอด้วง ทางซออู้ ทางจะเข้ และทางขิม

6. เขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา หมายถึง ภูมิภาคย่อยทางตะวันออกของประเทศไทยซึ่งเป็นเขตที่ตั้งของมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว

7. ครูสอนเครื่องสาย หมายถึง บุคลากรในการสอนดนตรีไทยในสถานศึกษาที่มีความถนัดหรือความสามารถทางด้านเครื่องสายและสอนในกลุ่มเครื่องดนตรีเครื่องสายไทย

8. เกณฑ์การเข้ารับการอบรม หมายถึง ขั้นตอนการรับสมัคร โดยผู้สมัครตั้งแต่ลำดับ 1-30 จะได้เข้ารับการอบรมและต้องอยู่ครบตามวันเวลาในการอบรม

9. การวัดและการประเมินผลในการอบรม แบ่งเป็น 2 แบบ

9.1 ด้านความรู้ หมายถึง การทำแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม

9.2 ด้านทักษะ หมายถึง การแปรทำนองหลักเป็นทำนองเครื่องสายที่ผู้อบรมมีความถนัด